

BREU VISIÓ SOBRE EL MODERNISME VALENCIÀ

Manuel Dolz Planas, prof. *Sénior* UVEG.

València és una de les ciutats espanyoles amb un major volum d'obra modernista, a causa de la perfecta assimilació de l'estil per part de la burgesia valenciana. La personalitat del Modernisme valencià es caracteritza per l'aplicació de diverses tendències, sent molt barroca i exuberant de vegades i geomètrica i ordenada, incorporant elements classicistes, en altres. L'important creixement de la ciutat a finals del XIX fa necessària la urbanització de terrenys fora de la muralla medieval (eixample) i la modificació puntual de la trama viària del nucli antic. Al començament del s. XX la burgesia urbana considera la ciutat com un espai que hauria de ser econòmicament aprofitat.

En arquitectura pública les obres modernistes valencianes més emblemàtiques són: l'Estació del Nord de Demetrio Ribes (també va realitzar la casa Ferrer, al c / Ciril Amorós, l'edifici del Relotge al port de València, etc), el Mercat de Colon de Francesc Mora i el Mercat Central de Soler i March i Guàrdia Vidal. En el terreny artístic el més destacable és assenyalar que no hi ha cap moviment artístic que iniciï la investigació cap al llenguatge modernista. Serà amb la introducció del modernisme arquitectònic a València, i l'arribada d'altres influències, quan es dona un cert transvasament del llenguatge arquitectònic modernista cap a la pintura i l'escultura.

Estació del Nord (1906-1917)

Demetrio Ribes

Mercat de Colón (1914-1916)

Francisco Mora

Mercat Central (1916-1928)

A. Soler y F. Guardia

També cal destacar que en l'actualitat es conserven un total de cinc edificis, de caràcter eclèctic, que van formar part del recinte de l'Exposició Valenciana (1909-1910) la presència dels quals resulta altament interessant. Aquestes cinc construccions són el Palau Municipal, l'Asil de Lactància per fills de cigarreres, la Fàbrica de Tabacs (Palau d'Indústries), una nau magatzem (Galeria de Màquines) i una nau de motors (Sala de Motors). Aquests dos últims edificis es conserven englobats dins de la tanca de l'illa de la fàbrica de tabacs.

Palau de l'Exposició

Asil de Lactància

Fàbrica de Tabacs

En el cas del Palau Municipal, es tracta d'una barreja d'estils, des del neogòtic idealitzat, amb una torre a l'estil del Miquelet, fins al restaurant Art Nouveau. L'arquitecte més reconegut de l'època és José M. Cortina Pérez, (1868 -1950). Va néixer a València i està considerat com un dels arquitectes més importants del modernisme valencià, caracteritzat per una arquitectura imaginativa i de gran fantasia. A València rep nombrosos encàrrecs de la burgesia i institucions religioses, realitzant edificis d'habitatges a la ciutat, cases d'estiueig, panteons, ermites i algunes restauracions. De la seva obra destaquen els edificis que va construir a l'eixample de València, com la situada a la cantonada dels carrers Sorní i Jorge Juan, la Casa dels Dracs, de línies sinuoses a l'estil de l'Art Nouveau, patent sobretot en les reixes de les obertures de la planta baixa i la fusteria dels miradors i el gran edifici del carrer Félix Pizcueta en què va combinar elements medievalitzants. També destaquen els seus edificis d'habitatges als carrers Cavallers núm. 8 i Sorní 23.

Un altre dels grans arquitectes valencians de l'època va ser Francisco Mora Berenguer nascut a Sagunt (1875 - 1875). Va realitzar els seus primers estudis a la seua ciutat natal, traslladant-se més tard a Barcelona per estudiar a l'Escola d'Arquitectura dirigida per Domènech i Montaner. Va estar vinculat en els anys de la seua carrera amb Buenaventura Conill, freqüentant sovint el taller d'Antoni Gaudí.

Els edificis representats en les tres fotos següents són obra de l'arquitecte Cortina a València i Paterna.

Casa dels Dracs (1901)

c/Cavallers núm. 8 (1897)

Xalet a Paterna (1892)

La seua arribada a València es va produir l'any 1901. Dos anys després va realitzar la casa número 31 del carrer de la Pau, primera de les edificacions conegudes com Cases Sagnier. Aquestes primeres obres estan molt influïdes pel modernisme de Domenech, i aquesta concretament beu de la Casa Calvet de Gaudí. Altres interessants edificis són els ubicats al carrer de la Pau cantonada Comèdies i Pau cantonada Bonaire (les anomenades Cases Sagnier).

Cantó Pau / Bonaire

Cantó Pau / Comèdies

Entre les obres de Mora destaquen també: el Mercat de Colon, la façana de l'Ajuntament de València, l'Hospital de Sant Joan de Déu, el Palau de l'Exposició de 1909, etc.

Hospital de Sant Joan de Deu

Hi ha nombroses cases del modernisme valencià d'aquesta època (finals del segle XIX i principis del XX) al Cabanyal i en molts pobles de la Comunitat Valenciana, com Alcoi, Paterna, etc, de clara influència de la Secessió Vienesa, sobretot pel ús de ceràmica en les façanes.

Cases modernistes populars al Cabañal

Reixa modernista

El modernisme a Alcoi és tardà, doncs, la burgesia empresarial alcoiana durant les últimes dècades del segle XIX va seguir construint casa i palauets mitjançant l'estil eclèctic. Serà el 1904 quan l'empresari paperer alcoià José Laporta l'encarrega a l'arquitecte Timoteu Briet Montaud la primera casa modernista, sent la sol·licitud de la llicència d'obres de data de juliol de 1904. En aquest cas, Briet adopta excepcionalment, l'Art Nouveau. Tanmateix, es tracta d'un Art Nouveau, contingut, no recarregat, on es barreja la senzillesa de les línies corbes amb l'ornamentació d'inspiració vegetal no exuberant.

La tendència estètica que majoritàriament adopta Timoteu Briet Montaud, dins el modernisme, és la Sezessió Vienesa. Els artistes vienesos cansats de reinterpretar l'exuberància de la representació orgànica i floral, no van eliminar del tot la referència a la naturalesa, però la van reduir considerablement introduint la esquematització abstracta, l'austeritat representativa i la simbologia geomètrica. El quadrat, el cercle, el rectangle i els penjolls apareixen com un segell d'identitat, tant a les façanes com en els interiors.

Podem citar entre les obres de Briet que segueixen els canons de la Sezessió les següents: La façana del Cercle Industrial, casa del Carrer Sant Josep 24, la subestació Hidroelèctrica (avui Hotel AC) i l'Escorxador Municipal, entre d'altres.

Cases modernistes a Alcoy